

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΣΙΑ

ΠΕΡΙ ΙΟΥ *

(Τάξις β'.)

(Ὁ διδάσκαλος προσάγει δέσμη διαφόρων ἀνθῶν, τὰ ὅποια, ἀνὰ ἓν, ἐπιδεικνύει ταῖς μαθηταῖς, συνάπτων μετ' αὐτῶν τὴν ἐξῆς, περίπου, διαλογικὴν ἑμιλίαν). Δ. Ποῖος γνωρίζει πῶς ὀνομάζεται τοῦτο τὸ ἄνθος; τοῦτο; τὸ ἄλλο τοῦτο ἰδῶ; κ. λ. π. Μ. (ὃ τὸ ἄνθος γνωρίζων ἐκάστοτε μαθητὴς ἀποκρίνεται.) Σὸ ἄνθος αὐτὸ ὀνομάζεται λεμονανθός, παπαροῦνα, ἀμυγδαλανθός κ.τ.τ. Δ. (μετὰ σύντομον ἐπὶ ἐκάστης ἐρωτήσεως ἐπανάληψιν, ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν γινομένην, ἐρωτᾷ, συνεχίζων.) Ποῖος γνωρίζει; νὰ μὰς εἴπη ἄνθη ἄλλα ἐκτὸς αὐτῶν, τὰ ὅποια βλέπετε ἰδῶ; Μ. Ἐγὼ γνωρίζω τὰ γαρύφαλλα, τοὺς πορτοκαλανθούς, τὸ ἰασημί, τοὺς κρίνους, κ.τ.τ. Δ. Πῶς συνέθη νὰ γνωρίσητε σεῖς αὐτὰ τὰ ἄνθη; Μ. Ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τὸν κήπον μας μίαν πορτοκαλίαν, ἣ ὅποια εἶναι γεμάτη μὲ ἄνθη· ἐγὼ ἐξῆλθον μὲ τὸν πατέρα μου εἰς περίπατον καὶ τὰ εἶδομεν εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐγὼ τὰ βλέπω συχνὰ εἰς τὰς ἀνοδείμας. Δ. Ποῖα ὥρα (ἐποχὴ) τοῦ ἔτους εἶναι τώρα; Μ. Εἶναι ὁ μὲν Φεβρουάριος· πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνοιξέως. Δ. Ἐλθετε τώρα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν κήπον τοῦ σχολείου· θὰ σὰς δεῖξω ἐκεῖ ἓν ὠραῖον ἄνθος, ὑποπτέυσμαι ὅτι θὰ εἶναι ἄγνωστον εἰς ὅλους σὰς· (ὁδηγοῦνται οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν σχολικὸν κήπον, εἰς διαφόρα μέρη τοῦ ὁποίου καλλιεργοῦνται ἰσικαὶ καὶ ἐκφύονται ἀφθόνως τὰ ἴα, τοποθετεῖ δ' αὐτοὺς καταλλήλως, ὥστε πάντες νὰ βλέπωσι τὴν ἰσικὰν καλῶς, (1) εἶτα ὁ Δ. δεικνύων τὸ φυτὸν λέγει.) Δ. Τοῦτο ἰδῶ εἶναι τὸ ἄνθος, τὸ ὅποῖον θὰ σὰς δεῖξω· ἰδέτε το. (Οἱ μαθηταὶ παρατηροῦσι μετὰ προσοχῆς, ἐνδέχεται ὅμως νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ διακρίνωσιν ἄνθος τι, διότι ταῦτα κρύπτονται ὑπὸ πυκνὸν φύλλωμα τῆς ἰσικᾶς.) Μ. Αὐτὰ εἶναι φύλλα δὲν εἶναι ἄνθη. Δ. Ἐλὰ σύ, Κίμων, νὰ εὕρης τὰ ἄνθη· πλησίασε ἰδῶ· παραμέρισε τὰ φύλλα καὶ βλέπε μετὰ προσοχῆς. Μ. Εὕρηκα ἓν· ἰδῶ εἶναι δύο· ὦ! ἰδῶ εἶναι πολλὰ· εἶναι κρυμμένα ὑπὸ τὰ φύλλα καὶ δὲν φαίνονται. Ω! πόσον μικρὰ εἶναι! τί ὠραῖα ὅμως καὶ πόσον ὠραῖα τοῦ

(1) Ἐλλείψει σχολικοῦ κήπου ὁ διδάσκαλος εὕρισκει καὶ φέρει εἰς τοὺς μαθητὰς ἰσικὰν μετὰ ἀνθῶν.

(*) Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Δημ. Ἐκπαιδεύσεως» ἀρ. θ. 18 καὶ 19 Δ' ἔτους.

μυρίζουν ! Δ. Κόψε τώρα, Κίμων, νά δώσης ἕν εἰς ἕκαστον μαθητήν. ἀπό βαθειᾶ νά τὰ κόπτης. Δ. Γνωρίζετε τώρα πῶς ὀνομάζεται τὸ ἄνθος τοῦτο; Μ. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομά του. Ἐτ. Μ. Ἐγὼ εἶδον καὶ ἄλλοτε, ἀλλὰ δὲν ἐθυροῦμαι πῶς ὀνομάζεται. Δ. Λοιπὸν τὸ ἄνθος τοῦτο εἶναι τὸ Ἴον· πῶς εἶπον ὅτι ὀνομάζεται ; Μ. Ὀνομάζεται Ἴον. Δ. Πόσα ἴα κρατεῖ ἕκαστος; Μ. Ἐγὼ κρατῶ ἕν Ἴον. Δ. Πόσα ὄλοι ὁμοῦ ; Μ. Ὅλοι ὁμοῦ κρατοῦμεν πολλὰ ἴα.

Σήμερον λοιπὸν θὰ σᾶς διδάξω περὶ τοῦ Ἴου.

Δ. Ἡ ῥοδῆ κάμνει τὰ ρόδα, ἢ γαρυφαλιὰ τὰ γαρύφαλλα, ἢ καρυὰ τὰ κάρυα. Λυτὸ ἀρά γε τὸ μικρὸν φυτὸν ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται τὸ Ἴον πῶς ὀνομάζεται ; Μ. τὸ φυτὸν τοῦτο ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται τὸ Ἴον πρέπει νά ὀνομάζεται ἰονιά. Δ. Μάλιστα τὸ εὐρήκεις· ἰονιά ὀνομάζεται. Δ. Πόσον ὕψος ἔχει ἡ ἰονιά ; Μ. Σχεδὸν δὲν ἔχει ὕψος· μόλις ὀλίγον ὑπερέχει ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ὅσον εἶναι τὸ μῆκος τῶν φύλλων τῆς. Ὁ κορμὸς τῆς εἶναι τόσον λεπτός, ὥστε δὲν δύναται νά προχωρῆ πρὸς τὰ ἄνω ἀλλ' εἶναι ὅλος ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς γῆς. Δ. Παρατηρήσατε καὶ δεῖξάτέ μοι ποῦ εἶναι ἡ ῥίζα τῆς ἰονιάς ; Μ. Εἶναι ἀδύνατον νά εὕρη τις τὴν πρώτην ῥίζαν τῆς ἰονιάς, διότι παντοῦ, ὅπου καὶ ἂν ἐγγίξῃ τὴν γῆν, ὁ κορμὸς τῆς εἶναι ῥιζωμένος. Δ. Πολὺ ὀρθῆ εἶναι ἡ παρατήρησις αὕτη· ἡ ἰονιά εἶναι, ὅπως ἡ βάτος, ἢ κολοκύνθη, ἢ φράουλα, ἀπὸ τὰ φυτὰ τὰ ὅποια αὐξάνονται καὶ πληθύνονται κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον· ὁ κορμὸς ἀπὸ τὰς μασχάλας τῶν φύλλων παράγει ῥίζας, συγχρόνως μὲ τοὺς φυομένους νέους βλαστοὺς, ἕκαστον δὲ ῥιζωμένον τεμάχιον τοῦ κορμοῦ τῆς ἰονιάς εἶναι καὶ ἕν νέον φυτὸν· ἂν ἀποκόψῃ τις αὐτὸ καὶ τὸ μεταφυτεύσῃ εἰς ἄλλο μέρος σχηματίζεται καὶ ἐκεῖ νέα ἰονιά, ὁμοία μὲ τὴν πρώτην. Τί χρῶμα ἔχουσι τὰ φύλλα τῆς ἰονιάς ; Μ. Τὰ φύλλα τῆς ἰονιάς ἔχουσι ὠραῖον πράσινον χρῶμα. Δ. Τί σχῆμα ἔχουσι ; Μ. Εἶναι ὁμοία μὲ τὸ σχῆμα τῆς καρδιάς καὶ τοῦ δίσκου, εἶναι ὀδοντωτά εἰς τὰ ἄκρα καὶ ἔχουσι πολὺ μακρὸν καὶ λεπτὸν μίσχον ὅπως ὀνομάζεται τὸ ποδὶ τῶν φύλλων. Δ. Ποῖαν διεύθυνσιν ἔχουσι ; Μ. Ὅλα τὰ φύλλα τῆς ἰονιάς διευθύνονται πρὸς τὰ ἄνω, ἀπαραλλακτικῶς μὲ μικρὰς ἀναικτὰς ὑμβρέλας, καὶ τόσον πυκνὰ τὸ ἕν ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὥστε κρύπτουσιν ἐντελῶς τὸν κορμὸν καὶ τὰ ἄνω. Δ. Καί· τὰ ἄνω ὅμως πολλάκις ἔχουσι τόσον μακρὸν στέλεχος, ὥστε παρουσιάζονται ὠραιότατα ὑπεράνω τῶν φύλλων, ὡς δύνασθε νά παρατηρήσητε εἰς ἐκείνην ἐκεῖ τὴν ἰονιάν.—Τώρα ἀφοῦ ἐγνωρίσαμεν τὴν ἰονιάν, ἅς παρατηρήσωμεν καὶ τὸ ἄνθος αὐτῆς.

Πῶς εἶπομεν ὅτι ὀνομάζεται ; Μ. Ἴον. Δ. Τὰ πολλά ; Μ. Ἴα ; Δ. Τί μέγεθος ἔχει τὸ Ἴον ; Μ. Τὸ Ἴον εἶναι πολὺ μικρὸν ἄνθος. Δ. Τί χρῶμα ἔχει τὸ Ἴον ; Μ. Σὸ Ἴον ἔχει ἕν ἀπλοῦν χρῶμα, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω πῶς ὀνομάζεται. Δ. Τὸ χρῶμα τοῦ Ἴου εἰς ὅ,τι πρᾶγμα καὶ

ἂν ὑπάρχη λέγεται ἰώδες. Δ. Δείξατέ μοι ποῖον εἶναι τὸ ἰώδες
 χρῶμα; Μ. Τὸ χρῶμα τοῦτο τοῦ ἴου λέγεται ἰώδες. Δ. Εἴπατέ μοι,
 ἂν εἶναι ὁμοίομορφον τὸ ἴον ἰδετέ το καλῶς. Μ. Ὅχι δὲν εἶναι ὁμοιό-
 μορφον ἔχει δύο μεγάλας διαφοράς, τὸ χρῶμα καὶ τὸ χονδρὸς. Τὸ ἀ-
 νώτερον μέρος ἔχει χρῶμα ἰώδες καὶ εἶναι χονδρότερον, ὅλον δὲ τὸ
 ἄλλο πρὸς τὰ κάτω, εἶναι πράσινον, ἐπίμηκες καὶ πολὺ λεπτόν. Τόσον
 λεπτόν μάλιστα εἶναι τὸ κάτω μέρος, ὥστε δὲν ἀντέχει εἰς τὸ ὀλίγον
 βάρος τοῦ ἄνθους ἀλλὰ κάμπτεται. Δ. Ναί, πολὺ. Ἐκαστον μέρος,
 τῶρα, τοῦ ἴου καὶ παντὸς ἄλλου ἄνθους διακρίνεται μὲ χωριστόν,
 μὲ ἰδιαίτερον, ὄνομα. Αὐτὸ τὸ μέρος πῶς ὀνομάζεται; τοῦτο; ἐκεῖνο;
 Μ. δὲν γνωρίζομεν τὸ ὄνομά των. Δ. Τοῦτο, λοιπόν, ὅλον τὸ μακρόν,
 λεπτόν καὶ πράσινον μέρος, ἀπὸ τὸ ὑποῖον κρατοῦμεν τὸ ἴον, τὸ ῥόδον,
 τὸ κρῖνον, τὸ γαρύφαλλον, λέγεται ποδίσκος· ἡ ὠραία κορυφή τοῦ ἴου
 καὶ ὅλων τῶν ἀνθίων λέγεται στεφάνη. Τὰ φύλλα τῆς στεφάνης λέ-
 γονται πέταλα. Πόσα πέταλα ἔχει ἡ στεφάνη τοῦ ἴου; Μ. ἡ στε-
 φάνη τοῦ ἴου ἔχει πέντε πέταλα. Δ. (δεικνύων ἴον μὴ ἐξεληθὸν εἰσέτι
 τοῦ κάλυκος). Αὐτὰ ἐδῶ τὰ πράσινα φυλλαράκια, τὰ ὁποῖα περι-
 κλείουσι τὸ ἄνθος πρὶν ἀνοίξῃ λήγονται τὸ καθὲν χωριστὰ σέπαλα,
 ὅλα δὲ ἁμοῦ κάλυξ. Πόσα σέπαλα ἔχει ὁ κάλυξ τοῦ ἴου; Μ. ὁ κά-
 λυξ τοῦ ἴου ἔχει πέντε σέπαλα. Δ. Ἄν σχίσωμεν τῶρα, τὸ ἄνθος ὅα
 ἴδωμεν ὅτι ἡ ῥίζα τῶν πετάλων προχωρεῖ ἕως εἰς τὸ βαθύτερον μέρος
 τοῦ ἄνθους. Τὸ μέρος τοῦτο ὀνομάζεται ὠσθήκη· εἰς τὴν ὠσθήκην
 τοῦ ἄνθους εἶναι οἱ σπόροι. Οἱ σπόροι ἀφοῦ ὠριμάσουν συλλέγονται,
 σπείρονται καὶ γίνονται ἐξ αὐτῶν νέα φυτὰ ὅμοια μὲ τὰ πρῶτα. Ἡ
 ὠσθήκη εἰς διάφορα φυτὰ ἀναπτύσσεται βαθυηδὸν καὶ γίνεται καρ-
 πός, ὡς τὸ μῆλον, τὸ ῥοδάκινον, τὸ ἄπιον, τὸ βερούκοκκον, τὸ κερά-
 σιον. Ὁ σπόρος εὐρίσκεται κλεισμένος ἐντὸς τοῦ καρποῦ. Οἱ καρποὶ
 ἀφοῦ ὠριμάσουν τρώγονται καὶ μένουσι οἱ σπόροι. Ἡ ὠσθήκη τοῦ ἴου
 δὲν μεταβάλλεται εἰς καρπόν. Τί σας εἶπον περὶ τῆς ὠσθήκης τῶν
 διαφόρων φυτῶν; Μ. (ἐπαναλαμβάνει τὰ λεχθέντα). Δ. Ποῖαν διεύ-
 θυνσιν ἔχει τὸ ἄνθος ἐπὶ τοῦ ποδίσκου; Μ. Ἐνῶς ὁ ποδίσκος διεύθυνεται
 πρὸς τὰ ἄνω, τὸ ἄνθος πάντοτε ἀλλάσσει διεύθυνσιν ἀπὸ τὴν κορυφὴν
 τοῦ ποδίσκου καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰ κάτω. Δ. Ποῖαν διεύθυνσιν ἔχου-
 σιν εἰς τὸ ἴον τὰ πέταλα τῆς στεφάνης; Μ. δύο πέταλα ἀπλοῦνται
 πολὺ ἀνεστραμμένα πρὸς τὰ ἄνω, τὰ δὲ λοιπὰ τρία μένουσι ἡμίκλει-
 στα πρὸς τὰς τρεῖς ἄλλας πλευράς. Δ. (ἀποσπᾷ τὴν στεφάνην ἐνός
 ἴου διὰ τὴν φανῆ καλῶς ὁ κάλυξ, συνάμα δὲ δεικνύει ἴον μὴ ἐξεληθὸν
 ἔτι τοῦ κάλυκος). Ποῖα εἶπομεν πρὸ ὀλίγου ὅτι εἶναι ἡ χρησιμότης
 τοῦ κάλυκος; Μ. Περιβάλλει τὸ ἄνθος. Δ. Ὅχι μόνον τὸ περιβάλλει,
 ἀλλὰ καὶ συγκατεῖ αὐτὸ καὶ προσφυλάσσει ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ τοῦ χει-
 μῶνος, ὅπως τὸ ἔνδυμα τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ μαλλίον τὰ πρόβατα.
 Δ. Φέρετε τὸ ἴον εἰς τὴν ῥινά σας· αἰσθάνεσθε ὁσμὴν; Μ. Μάλιστα.

αίσθάνομαι τὴν ὄσμήν του· εἶναι καλή· εἶναι ἐλαφρά, γλυκεῖα καὶ πολὺ εὐχάριστος. Τὸ Ἴον εὐωδιάζει. Δ. Ποῖον ἄρα γε μέρος τοῦ ἄνθους ἔχει τὴν ὄσμήν καὶ σκορπίζει αὐτήν; Μ. (μετὰ τινα δοκιμὴν καὶ σκέψιν). Ἡ ὄσμή προέρχεται ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἄνθους, ἀπὸ τὴν στεφάνην ὁ κάλυξ καὶ ὁ ποδίσκος δὲν ἔχουσι ὄσμήν. Δ. Ναί· ἡ ὄσμή τῶν ἀνθέων ὑπάρχει εἰς τὴν στεφάνην ἀπὸ τοῦ ἄκρου αὐτῆς μέχρι τοῦ βάθους τῆς ὠσθήκης. Δ. Λάβετε τὸ Ἴον εἰς τὰ δάκτυλά σας· τρίψατε ὀλίγον τὸν ποδίσκον, τὸν κάλυκα καὶ τὴν στεφάνην καθὲν χωριστά. Τί παρατηρεῖτε; Μ. Τὰ πέταλα τοῦ ἴου εἶναι πολὺ λεπτά, πολὺ μαλακά καὶ πολὺ τρυφερά· μὲ τὸ ἐλάχιστον τρίψιμον καταστρέφονται· ὁ ποδίσκος καὶ ὁ κάλυξ εἶναι σκληρότεροι καὶ ἀντέχουν περισσότερο εἰς τὴν τρίβήν. Δ. Διατί ἄρα γε. Μ. Διότι οὗτοι εἶναι παχύτεροι σκληρότεροι καὶ ἁδρότεροι ἀπὸ τὴν στεφάνην. Δ. Αἱ παρατηρήσεις αὗται εἶναι ὀρθαὶ ἐν τούτοις τὸ Ἴον εἶναι πολὺ λεπτόν καὶ τρυφερόν ἄνθος· ἀφοῦ κοπῆ ἐκ τοῦ φυτοῦ μαραίνεται ἐντὸς ὀλίγης ὥρας, καταστρέφεται ἡ ὠραιότης του, σκορπίζεται δὲ τὸ γλυκὺ ἄρωμά του καὶ ξηραίνεται.

Δ. Ποῖος θέλει νὰ ἐπαναλάβῃ τώρα περὶ τοῦ ἴου, ὅσα παρατηρήσαμεν; (ὁρίζει αὐτὸς ἓνα τῶν καλλιτέρων καὶ νοσημονεστέρων μαθητῶν). Τί ἐνθυμῆσαι σύ, Τηλέμαχε; Μ. (ὑποβοηθούντος τοῦ διδασκάλου τὴν μνήμην του διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων μικρῶν καὶ διὰ προτροπικῶν ἢ ἐπιβεβαιωτικῶν παρακελευσμάτων). Μ. Τὸ Ἴον εἶναι ἄνθος μικροῦ φυτοῦ, τῆς Ἴονιας. Ἡ Ἴονιά δὲν προχωρεῖ εἰς ὕψος· τόσον ὀλίγον ὑπερέχει ἀπὸ τὸ ἕδαφος ὅσον εἶναι τὸ μήκος τῶν φύλλων τῆς. Ὁ κορμὸς τῆς εἶναι πολὺ λεπτός καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχει δύναμιν νὰ προχωρῇ πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλ' εἶναι ἐξηλωμένος κατὰ γῆς. Ἡ Ἴονιά ἔχει τόσον πολλὰς ῥίζας, ὥστε εἶναι ἀδύνατον σχεδὸν νὰ εὕρῃ τις τὴν πρώτην ῥίζαν τῆς. Εἶναι ἀπὸ τὰ φυτὰ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ὁ κορμὸς ὅπου καὶ ἂν ἐγγίξῃ τὴν γῆν ἀναπτύσσει νέας ῥίζας, συγχρόνως μὲ τοὺς φυομένους νέους βλαστούς. Ἐκαστον ῥιζωμένον τεμάχιον τοῦ κορμοῦ τῆς Ἴονιας εἶναι καὶ ἐν νέον φυτόν ἂν ἀποκόψῃ τις αὐτὸ καὶ τὸ μεταφυτεύσῃ εἰς ἄλλο μέρος σχηματίζεται καὶ ἐκεῖ νέα Ἴονιά, ὁμοία μὲ τὴν πρώτην. Τὰ φύλλα τῆς Ἴονιας εἶναι πράσινα κατὰ τὸ χρῶμα ἔχουσι τὸ σχῆμα τῆς καρδίας ἢ τοῦ δίσκου, εἶναι ὀδοντωτά εἰς τὰ ἄκρα καὶ ἔχουσι μίσχον πολὺ μακρὸν καὶ λεπτόν. Ὅλα τὰ φύλλα τῆς Ἴονιας διευθύνονται πρὸς τὰ ἄνω, ἀπαραλλάκτως μὲ μικρὰς ἀνοικτὰς ὀμβρέλλας καὶ εἶναι τόσον πυκνά τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὥστε κρύπτουσιν ἐντελῶς τὸν κορμὸν καὶ μόνον τὰ ἄνω, ἐπειδὴ ἔχουσι μακρὸν, παρῳσιάζονται ἐνίοτε δειλά δειλά καὶ ὠραῖα ὑπεράνω τῶν φύλλων.

Τὸ ἄνθος τῆς Ἴονιας, τὸ Ἴον, εἶναι πολὺ μικρόν. Τὸ Ἴον ἔχει δύο

μεγάλας διαφορὰς κατὰ τὴν μορφήν, διαφέρει κατὰ τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὸ χόνδρος. Τὸ ἀνώτατον μέρος ἔχει χρῶμα ἰώδες καὶ εἶναι χονδρότερον, ὅλον δὲ τὸ ἄλλο πρὸς τὰ κάτω εἶναι πράσινον ἐπίμηκες καὶ πολὺ λεπτόν, τόσον μάλιστα λεπτόν εἶναι ὁ ποδίσκος τοῦ ἔτους, ὥστε δὲν ἀντέχει εἰς τὸ ὀλίγον βάρος τοῦ ἄνθους ἀλλὰ κάμπτεται. Τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ἴου τὸ μακρόν, λεπτόν καὶ πράσινον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κορυφῶμεν αὐτὸ λέγεται ποδίσκος· ἡ ὠραία κορυφή τοῦ ἴου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθίων λέγεται στεφάνη. Τὰ φύλλα τῆς στεφάνης λέγονται πέταλα. Τὰ πέταλα τοῦ ἴου εἶναι πέντε. Τὸ περικαλυμμα τοῦ ἄνθους λέγεται κάλυξ· ὁ κάλυξ τοῦ ἴου ἔχει πέντε σέπαλα. Τὸ βαθύτερον μέρος τοῦ ἄνθους, ὅπου συνδέονται ἄνθος καὶ ποδίσκος λέγεται ὠσθήκη. Εἰς τὴν ὠσθήκην τοῦ ἄνθους εἶναι οἱ σπόροι. Οἱ σπόροι ἀφοῦ ὠριμάσουν συλλέγονται, σπείρονται καὶ παράγονται ἐξ αὐτῶν νέα φυτὰ ὅμοια μὲ τὰ πρῶτα. Εἰς πολλὰ φυτὰ ἡ ὠσθήκη ἀναπτύσσεται βαθυμήδον καὶ γίνεται καρπὸς ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ὠρίμασῃ τρώγεται, ὅπως τὸ μῆλον, τὸ ροδάκινον, τὸ κυδώνιον, τὸ βερύκοκκον, τὸ κεράσιον. Οἱ σπόροι εὐρίσκονται κλεισμένοι ἐντὸς τοῦ καρποῦ. Ἡ ὠσθήκη τοῦ ἴου δὲν μεταβάλλεται εἰς καρπόν. Ὁ ποδίσκος τοῦ ἴου διευθύνεται πρὸς τὰ ἄνω· ἡ στεφάνη καὶ ἡ ὠσθήκη τοῦ ἴου προχωροῦσιν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ποδίσκου πλαγίως πρὸς τὰ κάτω. Δύο πέταλα τῆς στεφάνης ἀπλοῦνται πρὸς τὰ ἄνω πολὺ ἀνεστραμμένα, τὰ δὲ λοιπὰ τρία μένουσιν ἡμικλειστά πρὸς τὰς τρεῖς ἄλλας πλευράς. Ὁ κάλυξ προφυλάσσει τὰ ἄνθη ἀπὸ τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος, ὅπως τὰ ἐνδύματα τὸν ἄνθρωπον, τὰ μαλλία τὸ πρόβατον, τὰ πτερά τὰ πτηνὰ. Τὸ ἴον ἔχει ὄσμη. Ἡ ὄσμη τὴν ὁποῖαν αἰσθανόμεθα, ὅταν ὀσφρακνόμεθα τὰ ἴα εἶναι γλυκεῖα, πολὺ εὐχάριστος καὶ ἐλαφρὰ. Τὸ ἴον λέγομεν ὅτι εὐωδιάζει, ἢ ὅτι εἶναι ἄνθος εὖοσμον. Ἡ ὄσμη προέρχεται ἀπὸ τὴν στεφάνην τοῦ ἄνθους, ἀπὸ τοῦ ἔκρου αὐτῆς μέχρι τοῦ βάθους τῆς ὠσθήκης. Τὰ πέταλα τοῦ ἴου εἶναι πολὺ λεπτά, πολὺ μαλακὰ καὶ πολὺ τρυφερά· μὲ τὸ ἐλάχιστον τρίψιμον καταστρέφονται· ὁ ποδίσκος καὶ ὁ κάλυξ εἶναι σκληρότεροι καὶ ἀντέχουν περισσότερον εἰς τὴν τριβὴν, διότι οὗτοι εἶναι σκληρότεροι, παχύτεροι καὶ ἀδρότεροι ἀπὸ τὴν στεφάνην· ὅλον ὅμως τὸ ἄνθος εἶναι πολὺ λεπτόν καὶ τρυφερόν· ἀφοῦ κοπῆ ἐκ τοῦ φυτοῦ μακραινεται ἐντὸς ὀλίγης ὥρας, χάνει τὴν ὠραιότητά του, φεύγει τὸ γλυκὺ ἄρωμά του καὶ ξηραίνεται.

Δ. (Ὅριζι καὶ τινες ἄλλους μαθητάς, οἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτὰ μέχρις οὗ καταστῆ τὸ διδαχθὲν κοινόν πάντων τῶν μαθητῶν κτῆμα, εἶτα ἐρωτᾷ·) διὰ τίνα λόγον καλλιεργοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἄμπελον, τὴν λιμονέαν, τὴν συκῆν, τὴν ἀμυγδαλῆν, τὴν πορτοκαλίαν κ. τ. τ. φυτὰ; Μ. διότι εἶναι χρήσιμα φυτὰ. Δ. Διατί ἐκριζοῦσι καὶ καταστρέφουσι τὰς ἀκάνθας; Μ. διότι εἶναι ἄχρηστα καὶ βλαβερά φυτὰ. Δ. Ποῖα, λοιπόν, φυτὰ καλλιεργοῦσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ

ποιᾶ ὄχι ; Μ. καλλιεργοῦσι τὰ χρήσιμα καὶ καταστρέφουσι τὰ ἄχρηστα. Δ. Εἰς ποῖα φυτὰ πρέπει νὰ κατατάξωμεν τὴν ἰονίαν ; Μ. ἡ ἰονία πρέπει νὰ καταταχθῇ εἰς τὰ χρήσιμα φυτὰ. Δ. Πρὸς τί λοιπὸν χρησιμεύει ; Μ. μόνον τὰ ἄνθη τῆς εἶναι χρήσιμα διὰ τὴν ὠραιότητητα καὶ τὴν εὐωδίαν των ὡς στολισμὸς τῆς γῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων. Δ. Πολὺ καλὰ διὰ τοῦτο μάλιστα λέγεται καὶ φυτὸν στολισμοῦ, ἢ μὲ ἄλλην λέξιν καλλωπιστικὸν φυτὸν. Ποῖα ἄλλα καλλωπιστικὰ φυτὰ γνωρίζετε ; Μ. καλλωπιστικὰ φυτὰ εἶναι ἡ ῥοδῆ, ἡ γαρυφαλιά, ὁ κρίνος, τὰ χρυσάνθεμα (γενῆ δουναῖς ἢ "Διοδομητριατικά) κ. λ. π. Δ. Εἰς ποῖα μέρη τῶν κήπων φυτεύονται αἱ ἰονίαι ; ἰδέτε τὰς ἰονιάς τοῦ κήπου τούτου. Μ. Αἱ ἰονίαι φυτεύονται εἰς τὰς πλευρὰς τῶν διαδρόμων εἰς τὰς γωνίας καὶ τοὺς γύρους τῶν κήπων καὶ ὑποκάτω εἰς τὰ δένδρα καὶ τοὺς φράκτας. Δ. κερδίζουσιν ἀρὰ γε χρήματα ὅσοι καλλιεργοῦσιν εἰς τοὺς κήπους των πολλὰ ἴα ; Μ. Ὅχι· δὲν κερδίζουσι· τὰ ἔχουσι μόνον πρὸς στολισμὸν. Δ. Ἐδῶ ἔχετε λάθος. Ὅχι μόνον κερδίζονται χρήματα ἀπὸ τὰ ἴα, ἀλλὰ καὶ δυνατὸν εἶναι νὰ γίνῃ τις πλούσιος ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἴων καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων ἀνθῶν. Ὑπάρχουσι κηπουροὶ οἱ ὅποιοι μόνον ἄνθη καλλιεργοῦσι πλησίον τῶν μεγάλων πόλεων καὶ οἱ ὅποιοι διὰ τοῦτο λέγονται ἀνθοκόμοι. Αὗτοί κατασκευάζουσιν ὠραιστάτας ἀνθοδέσμας μικρὰς καὶ μεγάλας, πλέκουσι στεφάνους ἀπὸ διάφορα ἄνθη ἢ καὶ μόνον ἀπὸ ἴα. Οἱ εἰς ἀνθῶν στέφανοι καὶ αἱ ἀνθοδέσμαι πωλοῦνται ἀντὶ πολλῶν πολλάκις χρημάτων. Δ. Εἰς τί μεταχειρίζονται οἱ ἄνθρωποι τὰς ἀνθοδέσμας καὶ τοὺς στεφάνους. Μ. Μὲ τὰς ἀνθοδέσμας εἰς ἴων καὶ ἄλλων ἀνθῶν στολιζοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὰς οἰκίας των, ὅταν πανηγυρίζουσιν, ὅταν ἐορτάζωσιν καὶ ὅταν ἔχουσιν οἶαν δῆποτε χαρὰν, πολλοὶ μάλιστα κατασκευάζουσιν ἢ ἀγοράζουσιν ἀνθοδέσμας λαμπράς, τὰς ὑποίας πέμπουσιν εἰς τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς των, ὅταν ἔχουσι χαρὰν. Δ. Μάλιστα. Ἐκτὸς τούτου ὅμως μὲ ἄνθη στολιζοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τοὺς τάφους τῶν ἠγαπημένων συγγενῶν καὶ φίλων των καὶ μὲ στεφάνους ἐκ διαφόρων ἀνθῶν, ἢ μόνον ἐξ ἴων, συνοδεύουσι τοὺς νεκροὺς μέχρι τοῦ νεκροταφείου καὶ καταθέτουσιν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ τάφου των διὰ νὰ δεῖξωσι τὴν θλίψιν των. Ἐὸ ἴον εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πλέον ἠγαπητὰ ἄνθη τῶν ἀνθρώπων.

Σημ. Ἡ διδασκαλία αὕτη, περιττὸν νὰ εἰπωμεν, θὰ διεσχθῇ εἰς πλείονα τοῦ ἐνὸς μαθήματα, ἐν μεγίστῃ δὲ συντομίᾳ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς διδασκαλίαν ἐν τῇ πρώτῃ τάξει.

Ἐν Χανίοις τῇ 25 Φεβρουαρίου 1906.

Ν. Περμπλῆς